

CHEMICKÉ ZABEZPEČENIE

ROZVÍJANIA ÚTOČNEJ OPERÁCIE

Pri riešení úloh chemického zabezpečenia rozvíjania útočnej operácie v operačnej hĺbke nepriateľa vychádzam zo všeobecných zásad chemického zabezpečenia a pritom rešpektujem zvláštnosti vedenia bojovej činnosti v operačnej hĺbke nepriateľa.

V článku sa budem zaoberať chemickým zabezpečením **operačnej manévrovacej skupiny**.

Cieľom chemického zabezpečenia je vytvoriť vojskám a tylám priaznivé podmienky pre úspešné plnenie úloh v podmienkach rádioaktívneho, chemického a biologického zamorenia.

Pre naplnenie tohto cieľa treba zobrať do úvahy špecifické podmienky, ktoré vzniknú pri vedení bojovej činnosti v operačnej hĺbke nepriateľa. Pôjde hlavne o tieto zvláštnosti:

- vysoké tempo útoku (80—100 km denne),
- plnenie úloh OMS frontu v jeho celom útočnom pásme,
- po odpútaní sa od hlavných síl bude OMS pôsobiť samostatne s odkrytými bokmi a tylom,
- bojová činnosť OMS bude vysoko manévrová, budú z nej vyčleňované úderné skupiny pre plnenie určitých špecifických úloh na samostatných smeroch,
- OMS bude pôsobiť hlboko na teritóriu nepriateľa a z tohto dôvodu použitie ZHN proti OMS bude mať pravdepodobne tiež

svoje zvláštnosti, a to hlavne v tom, že použitie pozemných jadrových úderov proti nej bude výnimočné, použitie ostatných ZHN (s výnimkou bakteriologických zbraní) sa nedá vylúčiť.

Z hľadiska časového, organizácia chemického zabezpečenia OMS bude musieť vychádzať z obdobi jej sústredenia v operačnej zostave, pri presune na čiaru zasadenia a zasadenie OMS do bojovej činnosti, pri vedení útoku v operačnej hĺbke nepriateľa.

Pri organizácii chemického zabezpečenia OMS v čase jej sústredenia v operačnej zostave bude nevyhnutné v záujme šetrenia síl a prostriedkov skupiny zabezpečiť ju silami frontu. Pôjde hlavne o zisťovanie parametrov jadrových výbuchov, organizáciu radiačného a chemického prieskumu, špeciálnu očistu vojsk, odmorovanie a dezaktiváciu terénu, ako i zabezpečenie chemickou technikou a materiálom.

Som názoru, že na stupni divízie, pluku (brigády) treba ponechať u útvarov organické chemické jednotky (rotu chemickej ochrany). Z armádnych útvarov chemického vojska nezačleňovať do OMS jednotky špeciálnej očisty výstroja a odmorovania terénu, naopak posilniť ich jednotkami radiačného a chemického prieskumu. Zdvíhame to vysokým tempom postupu OMS, ako i široko rozvinutou komunikačnou sieťou na stredoeurópskom priestore vojnovnej činnosti a tým možnosťou voľby

obchádzok úsekov terénu zamorených otravnými látkami. Za uváženie stojí aj otázka využitia pojazdných zariadení na špeciálnu očistu bojovej techniky TZ-74, jednak z hľadiska vysokej spotreby PHM (až 930 l/h pri odmorovaní) a nízkej kapacity pri odmorovaní (dvojica TZ-74 odmorí za 1 h 13 vozidiel) ako i ľahkej zraniteľnosti prúdového motoru a sprievodných cisternových vozidiel na PHM. Navyiac súčasná bojová technika (T-72, BVP, „Dana“, „Gvozdika“) umožňujú viesť bojovú činnosť v podmienkach rádioaktívneho a chemického zamorenia a z toho dôvodu špeciálnu očistu bojovej techniky budeme vykonávať výnimočne.

Zvláštnosti bude mať aj zabezpečenie vojsk chemickou technikou a materiálom. Vzhľadom na vysokú manévrovú činnosť vojsk začlenených do OMS ako i vysoké tempo postupu a obmedzenú možnosť zásobovania vojsk bude treba veľmi starostlivo zvážiť aký chemický materiál a techniku s vojskami brať. Som názoru, že u vojsk bude treba zvýšiť predovšetkým normu preukazníkových trubičiek a indikačných náplní k automatickým signalizátorom otravných látok GSP-11, normu lícnicových filtrov a protichemickej súpravy JP-75. Vojská zabezpečiť zadýmovacím materiálom (DM-11, BDS-5, BDS-15). Znížiť zásoby vezených odmorovacích komponentov a odmorovacie látky viesť len tie, ktoré sú uložené na vozidlách ARS-12-M. Zásadne vynechať u chemických jednotiek začlenených do OMS prírasy.

Jednotky radiačného a chemického prieskumu mať na obrnených transportéroch BRDM-2rch, ktoré umožňujú, okrem plnenia odborných úloh, viesť aktívnu bojovú činnosť s využitím palebnej možnosti vozidla BRDM-2rch.

V zostave vojsk OMS frontu treba mať minimálne dve roty radiačného a chemického prieskumu. Jednu rotu využiť na zabezpečenie armádných útvarov a záloh a druhú rotu rozdeliť a posilniť jednou čatou radiačného a chemického prieskumu každý zväzok.

Organizáciu chemického zabezpečenia pri presune OMS frontu na čiaru zasadenia a zasadenia OMS do bojovej činnosti je vhodné uskutočniť po určité čiaru s využitím síl a prostriedkov frontu. Pri prechode OMS do pásma prvosledových armád vyčleniť časť síl a prostriedkov týchto armád na organizáciu chemického zabezpečenia v prospech OMS. Vzhľadom na to, že OMS bude spravidla zasadzovaná do medzery, ktorá vznikne v zostave vojsk frontu, na organizáciu chemického zabezpečenia sa môžu zúčastniť obe susediace armády. Pôj-

de predovšetkým o zisťovanie parametrov jadrových výbuchov, zabezpečenie osí presunov a zaujímaných priestorov radiačným a chemickým prieskumom, ako i špeciálna očista v prípade hromadného použitia ZHN nepriateľom.

Chemické materiálne a technické zabezpečenie je výhodné organizovať silami a prostriedkami frontu až do doby, pokiaľ sa vojská OMS neodpútajú od prvosledových armád. Pre plnenie tejto úlohy vyčleniť dočasne časť zásob chemického materiálu vezených na stupni frontu.

Od okamihu zasadenia OMS do bojovej činnosti budú plniť úlohy chemického zabezpečenia útvary a jednotky chemického vojska, ktoré sú v jej zostave.

Organizácia chemického zabezpečenia pri vedení útočnej bojovej činnosti v operačnej hĺbke nepriateľa bude najnáročnejším obdobím. Je veľmi ťažko posúdiť a predpokladať v súčasnosti spôsob vedenia bojovej činnosti nepriateľa proti vojskám pôsobiacim v jeho operačnej hĺbke z hľadiska použitia ZHN. Nemôžeme však vylúčiť použitie hociaktovej zo zbraní hromadného ničenia, proti vojskám, ktoré vedú bojovú činnosť v operačnej hĺbke. Použitie ZHN vždy bude závisieť od konkrétnej vojensko-politickej situácie. Musíme počítať aj s použitím pozemných jadrových úderov, alebo jadrových mín, hlavne pri prekonávaní vodných prekážok, alebo sútesiek v horských masívoch. Dá sa predpokladať, že vojská budú musieť prekonávať aj zamorené priestory po vlastných pozemných jadrových úderoch, ktoré boli vykonané za predchádzajúce obdobia vedenia bojovej činnosti.

Za tejto situácie bude mať nezastupiteľné miesto nepretržitý radiačný a chemický prieskum. Organizácia prieskumu musí zabezpečiť včasné varovanie vojsk a preto jeho vedenie bude priamo v zostavách bojujúcich vojsk. Ukazuje sa, že čata radiačného a chemického prieskumu od roty chemickej ochrany pluku (brigády) nepostačuje a treba tento stupeň zabezpečit ešte jednou čatou, a to tak, aby každý prepado- vý oddiel mal vo svojej zostave družstvo radiačného a chemického prieskumu na svoje priame zabezpečenie. Jednotkám radiačného a chemického prieskumu prípadne aj úloha nepretržite pozorovať a zisťovať parametre o použití ZHN nepriateľom na vojská pôsobiace v OMS. Na vykonávanie radiačného prieskumu s predpokladanou vysokou úrovňou radiacie (pri použití pozemných jadrových úderov a jadrových mín) je výhodné použiť bezpilotné prieskumné prostriedky (od letky bezpilotných prieskumných prostriedkov) s jedným až

dvoma lietadlovými vzletmi denne a vrtulníky.

Rotou radiačného a chemického prieskumu armádnych prostriedkov zabezpečiť manéver a zaujímané priestory miest velenia armády, raketové a delostrelecké útvary, plrp, a zálohy druhov vojsk armády.

Veľmi zložitou je organizácia špeciálnej očisty vojsk. Pri vysokom tempe postupu jej vykonávanie na miesto špeciálnej očisty, keď osádky bojových vozidiel ich opúšťajú, neprípadá do úvahy. Keď uvážime, že rota špeciálnej očisty potrebuje na odmorenie jedného mspr (tpr) 1,5–2 hodiny, ku ktorým musíme pripočítať časy potrebné na rozhodovací proces veliteľov, čas na rozvinutie MSO, presuny vojsk na MSO, vychádza, že na celkovú dobu očisty treba 3–5 hodín. Za tento čas vojská skupiny môžu postúpiť o 15–25 km, čím môže čistovaná jednotka stratiť kontakt so svojím útvarom. Tým by sme nepriateľovi vytvárali výhodné podmienky na postupné ničenie takýchto jednotiek. Zároveň činnosť na MSO by vytvárala pre letectvo nepriateľa výhodné podmienky pre úder zozadu.

Z uvedených dôvodov v prípade ak treba vykonávať špeciálnu očistu techniky, tak sa obmedzí na čiastočnú špeciálnu očistu s využitím odmorovacích súprav OS-3 (u tankov T-72, BVP), uskutočniť ju v dobe malých zastávok, alebo prestávok v boji, pričom treba organizovať všestranné bojové zaistenie proti pozemnému aj vzdušnému nepriateľovi.

Chemickými jednotkami vykonávať len odmorenie (dezaktiváciu) techniky na prejazdných linkách (mokrú linku s pomocou POR-69), pričom osádka bojových vozidiel zásadne ponechávať vo vozidlách aby boli v prípade potreby okamžite schopné prejsť na vedenie bojovej činnosti a na ničenie

nepriateľa. Zvlášť treba zdôrazniť, že pre špeciálnu očistu techniky využijeme nočnú dobu.

Pri organizácii špeciálnej očisty dôsledne rešpektovať zásadu priority bojovej úlohy pred ochrannými opatreniami proti ZHN (čl. 106, predpisu Vševojsk-1-1).

S odmorovaním a dezaktiváciou terénu počítať len v obmedzenej miere.

Dôležitú úlohu pri vedení boja v operačnej hĺbke nepriateľa môže zohrávať **použitie dymu**, hlavne pri násilnom prechode vodnej prekážky, klamaní nepriateľa, alebo pri vynútených zastávkach na ošetrovanie a doplnenie techniky. Použitie dymu znižuje efektívnosť vedenia priamej paľby nepriateľa a maskuje naše vojská aj pred vzdušným nepriateľom. Z tohto dôvodu sa ukazuje potreba mať zálohu zadymovacích prostriedkov na stupni pluku (brigády), ktoré umožňujú v prípade nevyhnutnosti dym použiť na maskovanie činnosti vlastných vojsk. Použitie dymu musí byť ale zahrnuté do celkového plánu operačného maskovania a musí vychádzať z nariadenia veliteľa armády.

Zabezpečenie vojsk chemickou technikou a materiálom v operačnej hĺbke bude mať svoje zvláštnosti. Zásadou sa musí stať zabezpečiť vojská na celú hĺbku plnenia úlohy už v priestore sústredenia vojsk OMS. Pri vedení boja zásobovať vojská z toho, čo vezú so sebou a počítať s návratnosťou chemickej techniky z opravy v obmedzenom rozsahu. Bežné opravy vykonávať s dôrazom na prostriedky ochrany jednotlivca a prístroje radiačného a chemického prieskumu. Poškodenú techniku — nepojazdnú brať do vleku alebo keď to nebude možné, ponechať na bojisku. Z opravárenských prostriedkov využívať hlavne tie, ktoré sú zaradené na najnižších stupňoch (prápor, pluk, brigáda).

Chemické zabezpečenie rozvíjania útočnej operácie v operačnej hĺbke je zatiaľ málo rozpracované. Niektoré problémy a spôsoby ich možného riešenia som sa snažil ukázať v tomto článku. Riešenie otázok chemického zabezpečenia v tejto fázi bojovej činnosti bude značne zložitá, ale reálna. Bude treba tak teoreticky, ako i prakticky pri veliteľsko-štábných a taktických cvičeniach jednotlivé opatrenie chemického zabezpečenia ďalej hlbšie rozpracovať.